

Стартував міжнародний проект, присвячений цінностям дошкільної освіти

Сьогодні дошкільна освіта України переживає черговий виток реформаційних змін. Дошкільня переходить від навчально-дисциплінарної моделі освіти до особистісно орієнтованої, від навчання дітей до супроводу їхнього розвитку, від виховання до ціннісного орієнтування. Усе це відбувається в контексті інтеграції нашої держави до європейської спільноти, що потребує певного узгодження цінностей і водночас збереження власної ідентичності.

То які цінності є ключовими для нас як українців і як частини європейської спільноти? Які з них ми маємо закладати в дитинстві? Платформою для обговорення цих питань став міжнародний проект *“Відображення: цінності німецької та української дошкільної освіти у взаємному порівнянні”*.

Проєкт започаткований українцями Німеччини за підтримки програми “Зміцнення взаємодії з громадянським суспільством країн Східного партнерства” Міністерства закордонних справ Німеччини. Організатори проекту — громадська організація “KSF Vita e.V” (м. Дортмунд), Асоціація керівників шкіл міста Львова спільно із ВБО “Громадська соціальна Рада” (м. Київ), товариством “Європа без кордонів” (м. Віттен), Міжнародним Інститутом Духовного Розвитку Людини, Асоціацією медіапсихологів та медіапедагогів України та за інформаційної підтримки журналу “Дошкільне виховання”.

Першим етапом проекту став **конкурс аналітичних текстів** на тему “Цінності в дошкільній Україні: пріоритети та механізми формування. Роль дошкільної освіти у формуванні системи цінностей дорослої людини”, оголошений у журналі *“Дошкільне виховання”, 2018, № 6*.

Виступає Валентина Гребенюк, голова ГО “KSF Vita e.V”, керівник проекту

За його результатами було обрано 30 учасників, які зібралися разом під час **теоретично-практичного семінару**, що відбувся 14-15 липня у Львові. У заході взяли участь директори, вихователі-методисти, вихователі, практичні психологи ЗДО, викладачі профільних вишів, інститутів післядипломної педагогічної освіти, гувернери, громадські активісти з різних регіонів України.

Відтак розпочалася широка дискусія, що охопила не лише питання цінностей освіти, а й нагальні практичні проблеми.

ЯКІ ДИТЯЧІ САДКИ Є У НІМЕЧЧИНІ ТА ЯК ВОНИ ПРАЦЮЮТЬ?

З системою освіти Німеччини, видами дошкільних закладів та їхніми особливостями ознайомила учасників семінару **Валентина Гребенюк**, голова ГО “KSF Vita e.V”.

Дитячий садок у Німеччині — це заклад освіти елементарного рівня для дітей, як правило, від 2,5 до 6 років.

Залежно від форми власності, організації та часу роботи виокремлюють різні види дошкільних закладів. За формою власності розрізняють *державні, конфесійні, відомчі/приватні та дитсадки батьківської ініціативи*.

Окремо працюють *центри денного догляду* (так звані ясла) для малюків віком від 0,5 до 3 років, а також *сімейні центри*, які проводять роботу з усіма членами родини.

Дитячі садки повного дня працюють з 7.30 до 16.00. Групи — різновікові, інклюзивні, по 20–25 малят, з якими одночасно перебувають двоє вихователів.

ЦІННОСТІ: ПОГЛЯД НІМЕЦЬКИХ ПЕДАГОГІВ

Учасники семінару ознайомилися з працею доктора **Маргарет Бланк-Матьє**, співавтора одного з підручників для майбутніх вихователів. М. Бланк-Матьє вважає, що в основі всіх цінностей лежать потреби людини. Вона пропонує свій перелік тих із них, які слід закладати в дитинстві, а також шляхи їх формування у повсякденній роботі з дошкільнятами.

Цінності, визначені М. Бланк-Матьє

- ◆ Визнання особистості дитини (її етнічного походження, індивідуальних особливостей, статі, талантів тощо).
- ◆ Правдивість.
- ◆ Надійність.
- ◆ Порядність.
- ◆ Толерантність.
- ◆ Толерантність до фрустрації.
- ◆ Ввічливість.
- ◆ Фізична недоторканність.
- ◆ Самореалізація та самоформування.
- ◆ Активна участь в облаштуванні довкілля.
- ◆ Благоговіння перед природою.

Серед чинників формування цінностей у дитсадку вчена звертає увагу на *батьків і педагогів як носіїв поведінкових моделей та власний повсякденний досвід дітей*.

ЦІННОСТІ: ПОГЛЯД УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ

Проблеми ціннісних орієнтацій та їх формування в українському дошкільлі учасники семінару обговорювали в загальній дискусії, а також у невеликих групах.

Жвавий полілог про значення цінностей у житті людини і в системі освіти започаткувала **Любомира Мандзій**, директор департаменту освіти і науки Львівської ОДА.

Роботу груп модерували організатори проекту та члени журі. Колеги з Німеччини — **Валентина Гребенюк** та **Алла Вайсбанд**, від української сторони — **Лілія Фещук**, голова Асоціації Керівників Шкіл м. Львова, директор ССЗШ №66, **Алла Гончаренко**, канд. пед. наук, доцент кафедри методики та психології дошкільної й початкової освіти ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка, **Андрій Горський**, голова правління ВБО “Громадська соціальна рада”, **Юлія Журлакова**, головний редактор журналу “Дошкільне виховання”.

Кипить робота за круглим столом

Цінності, визначені учасниками

- ◆ Гуманізм (повага до людини).
- ◆ Турбота про здоров'я.
- ◆ Свобода (як дитини, так і вихователя).
- ◆ Толерантність.
- ◆ Співпереживання, співчуття.
- ◆ Патріотизм.
- ◆ Любов до природи.
- ◆ Сімейні цінності.

В обговореннях ішлося про **співвідношення цінностей декларованих і фактичних**. Педагоги розмірковували над тим, що стоїть на заваді реалізації на практиці деяких цінностей, визначених у нормативних документах. Ділилися власним досвідом і перевіреними **методами, механізмами їх формування**. Радилися, як створити **єдине поле цінностей дитсадку та родини**, налагодити відносини партнерства. Формували власні **пропозиції для реформування системи дошкільної освіти** під час ділової гри, в якій спробували уявити себе керівниками міністерства.

Обмін думками відбувався постійно, кожен хвилину освітяни присвячували продуктивному спілкуванню, до якого долучилися й співорганізатори проекту та члени його координаційної ради **Оксана Волошина**, практичний психолог, керівник Міжнародного Інституту Духовного Розвитку Людини, та **Лариса Гущина**, психотерапевт, директор Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Соборної районної у місті Дніпрі ради.

Врешті учасники семінару окреслили коло **першорядних питань у дошкільлі**:

- ✓ **Свобода педагогів**. Новий Закон України “Про освіту”, лист МОН України від 13.06.2018 № 1/9-386 (див. “ДВ”, 2018, № 7) гарантують організаційну

Учасники теоретично-практичного семінару в м. Львові

свободу (зокрема у виборі освітніх програм), фінансову і кадрову самостійність закладів дошкільної освіти. У листі МОН України від 03.07.2009 № 1/9-455 (див. "ДВ", 2009, № 8) зазначено: "Вихователь має свободу вибору більш ефективної, зручної для нього моделі і форми планування". Попри це, не всім педагогам вдається реалізовувати ці свої свободи.

- ✓ **Регламентация освітнього процесу.** Педагоги були однотайні в тому, що освітній процес, розпорядок дня має бути гнучким (якщо дітям цікаво, вихователь не повинен припиняти гри чи експериментування, бо час починати заняття; так само не варто спонукати малят до слухання казки, якщо ніхто не виявляє бажання це робити, краще прочитати її за слушної нагоди).
- ✓ **Переповненість груп.** Розв'язання цієї проблеми учасники семінару вбачають у забезпеченні в групах з понаднормовою кількістю дітей додаткового вихователя на зміні, а також в ініціюванні батьківськими громадами відкриття нових закладів і груп шляхом звернення до органів місцевої влади. Фактичне переповнення груп є порушенням норм як попереднього, так і чинного законодавства, на яке йде керівництво дитсадків під тиском різних чинників. Змінити

ситуацію можна разом: педагоги мають чітко дотримуватися норм і не робити винятків, а батьки як платники податків мають вимагати від місцевої влади забезпечення їхнім дітям конституційного права на освіту — в нових закладах, з відповідною кількістю дітей у групі.

- ✓ **Професійна підготовка педагогів.** Під час спілкування учасники дійшли висновку, що слід змінити співвідношення між теоретичною і практичною складовими програм навчання педагогів (у вишах і на курсах підвищення кваліфікації) на користь останньої (тренінгів, практикумів тощо).
- ✓ **Вибір шляхів реалізації освіти, що базується на цінностях.** Учасники говорили про застарілість поширених методів, як-от "виховання заходами", і необхідність нових підходів.
- ✓ **Налагодження партнерства з батьками.**
- ✓ **Підвищення соціального статусу педагога.**

Ця зустріч стала чудовим поштовхом до роздумів, переосмислення освітніх цінностей і усвідомлення необхідності змін у дошкільлі.

Наступний етап проекту відбудеться у Німеччині, куди 12 учасників, яких відібрало журі за результатами роботи під час семінару, вирушать у вересні цього року.

Підготувала **Юлія Журлакова**. Фото **Михайла Москаленка**

Анонс

Детальніше про дошкільну освіту в Німеччині читайте у тематичному випуску журналу **"Дошкільне виховання" № 11**, що буде присвячений ціннісному вихованню.

Віз вітання

Діліться своїми міркуваннями щодо окреслених проблем, успішним досвідом розв'язання конкретних ситуацій, пропозиціями щодо вдосконалення освітнього процесу. Пишіть на адресу редакції: **dv@dsvit.com.ua**

Запрошуємо на сайт журналу
ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

**ВИГІДНА
ПЕРЕДПЛАТА**

jmil.com.ua

Підпишіться на розсилку
і будьте в курсі всіх новин: jmil@dvsvit.com.ua